

KRONIKA OBCE

LID JE, JEDINÝM ŽDROJEM VEŠKERÉ
MOCI VE, STÁTĚ,

KRONIKA OBCE

v Podlesí.

Tato kronika obnáší 200 stránek

předseda Kulturní komise

Lubovoda

předseda Národního výboru

Tato kronika byla založena 10. února 1960.

Byl jsem pověřen radou místního národního výboru v Podlesí přepsáním záznamů z kroniky obce, založené po r. 1945 Oldřichem Semerádem, správcem Severomoravské chaty. Tato kronika obsahovala stručné záznamy od založení obce až do r. 1954. Od tohoto roku až do r. 1959 není kronika vůbec vedena.

Je velikou škodou, že původní kronika, německy psaná, byla tajemníkem MNV Augustinem Müllerem krátce po r. 1945 dána do sběru.

Sám jsem v obci od 1. září 1951, kdy jsem byl na zdejší školu přidělen jako ředitel školy.

Při zpracování zápisů byli mně nápomocni:

Josef Weiss, starousedlík, t.č. výměnkář v Podlesí

František Svoboda, t.č. vedoucí provozovny Státního statku, předseda MNV v Podlesí

Bohuslav Matyáš, t.č. účetní Státního statku v Podl.

Josef Rogoň, t.č. důchodce v Podlesí.

*Edmund Šula,
Podlesí, 73.*

Kronikářem byl jsem ustanoven ve schůzi rady místního národního výboru dne 16. února 1960.

Šula.

Založení obce:

Obec byla založena vlastníkem rudského panství Bernardem ze Žerotína r. 1598 v pusté končině a pojmenována dle své polohy, německy Grumberg, česky Krumperky. Toto jméno jí zůstalo až do r. 1948, kdy byla přejmenována na obec Podlesí.

Bernard ze Žerotína udělil obci listinou vydanou o sv. Jiří 24. dubna 1612 několik výsad, čímž se obec stala městečkem. Dodnes jsou uchovány názvy obce Dolní ulice, Horní ulice, Kostelní ulice.

Občané dostali právo konání výročních trhů, zřízení řemeslnických cechů, vést svobodný obchod, zejména se solí a přízí, postavit radnici, pivovar a sladovnu, mlýn a pilu, vymohli si vlastní pečeť, mohli čepovati zároveň s vrchností pivo, ve 12 městských domech též víno a to nejvýše po 10 vědrech, Zakladatel obce svěřil městskému zastupitelstvu přidělování pozemků jim ke stavbě domů darovaných, odevdal jim policejní správu města, propůjčil městu právo vydávati rodné listy a zprostil je hrubé roboty u panských dvorů, neopominul jim však robotu o žních a o velkých honech na vysokou zvěř a vlky. První obyvatelé Krumperk byli z části Frankové z Horních Bavor. Hlásili se většinou k protestantismu a vystavěli si dřevěnou modlitebnu, která však zároveň s farou a školou r. 1673 vyhořela. Katolíci byli po r. 1620 přifařeni do Štítů, pak kolem r. 1650 do Hanušovic. R. 1680 dostali kněze a o 3 léta později vystavěli na místě vyhořelé modlitebny kostel sv. Maří Magdaleny, který byl r. 1785 a r. 1802 obnoven. Do matrik se začalo zapisovat r. 1639, farní kronika je vedena od roku 1656. Pečeť obce nese znak myslivce pod stromem střílejšího na jelena a nápis " Izsiegel der Stadt Grumberg" a nad nápisem letopočet 1656.

Obec měla kolem r. 1670 75 usedlíků. Z toho bylo 39 sedláků, 12 šenkýřů vína, řemeslníků a chalupníků 24. Toho roku bylo vykáceným lesem získáno 151 měřic orné půdy. / 5 měřic = 1 ha/. I tu mezi obyvateli zle řádil mor, na jehož památku stojí na náměstí dodnes uchovaný Mariánský sloup. Pochází z r. 1640. Farní kostel vévodí obci s výše 646 m.

Až sem se dostala švédská vojska ve Třicetileté válce. Svědkům toho jsou zbytky zákopů nedaleko sem náležející osady Křivá Voda směrem k Vlaské. Rovněž tomu nasvědčují zbytky kapličky postavené na kopci mezi Podlesím a Křivou Vodou.

Roku 1749 náleželo obci 19 měřic polí, 67 měřic zahrad, 141 měřic úhorů, 3 měřice pustin, olejna na nestálé vodě. V ní se pracovalo jen z jara při vodě a sněhu.

Rodiny Olbrichova, Maierova, Centtnerova a Faulhammerova hospodařily na rodných statcích od Třicetileté války.

O růstu obce svědčí ta okolnost, že v r. 1793 bylo 129 domů s 918 obyvateli, o 40 let později již 137 domů s 1037 obyvateli.

Vlastní pozemkové knihy byly založeny v letech 1794-1802.

Výroční trhy byly konány vždy v úterý po Velikonocích, v den sv. Maří Magdaleny a v pondělí po sv. Martinu. Tyto trhy se daly i v době přemnichovské republiky.

K obci patří osada Křivá Voda, založená brzy po Krumperkách.

V r. 1677 měla 14 usedlostí. Rychtářem tehdy byl Johann Schwarzer. Měla svou vlastní pečeť, na níž bylo srdce, z něhož vyrůstají 3 kvítky a nápis "Krummwasser".

Obec patří do okresu Šumperk. Měří 726 ha. Pro svou vysokou nadmořskou výšku má dlouhé zimy se spoustou sněhu. Na jaře i na podzim hojně prší. Místní lidové přísloví říká: Dokud

bude Sviní hora - kopec nad protilehlou vesnicí Vojtíškovem-
zatažena, dotud bude pršet. Podle toho zdejší obyvatelé usuzu-
jí na počasí v nejbližších dnech. A skutečně velmi často se
tato lidová pranostika osvědčuje. Studené větry vanou nej-
častěji od Vojtíškova a přinášejí ochlazení, větry od Vysoké-
kého Potoka přinášejí déšť. Drsnost podnebí, příliš dlouhé zi-
my a časté deště vytvářejí nepříznivé podmínky pro zeměděl-
ské hospodaření. Proto již odedávna většina půdy byla věnová-
na chovu dobytka.

Nedaleko obce se táhne " Hrubý les " v rozloze několika tisíc
hektarů. Uprostřed něj stojí kaple sv. Trojice ,nad níž pak
se vypíná hora Jeřáb do výšky 999 m. Po jejím hřebeni jdou
hranice Čech a Moravy.

V okolí obce jsou silné radioaktivní prameny, jež zkoumal i sám
J. Priesnitz, zakladatel lázní Jeseníky.

Obec již před 1. světovou válkou měla německou trojtřídní obec-
nou školu a menšinovou českou školu. Drtivá většina obyvatelů
byla národnosti německé. Byla zde pošta, četnická stanice, zá-
ložna, bylo zavedeno elektrické osvětlení a obecní vodovod.
V obci byla velmi rozšířena domácí výroba nitěných knoflíků.
I zde několik boháčů v obci ovládalo veškerý její život. Bída
bylo v některých rodinách dost. Dodnes žijí zde pamětníci to-
ho, že i do okresního města Šumperka 20 km vzdáleného mnozí
chodívali pěšky, jen aby peníze ušetřili, že i v rodinách cha-
lupníků, ba i v některých selských rodinách nebylo peněz k za-
koupení alespoň po 1 páru obuvi pro každého člena domácnosti.

- Vznikl požár v obci, kterým lehly popelem obytné domy 7 občanů. Při ohni uhořel 5 1/2 roku starý chlapec Vilibald Rieger. Požár byl založen Janem Klamethem v jeho vlastním domě s úmyslem získat co nejvíce pojistného. 6.11.1899.
- Velká povodeň v údolí řeky Moravy, která způsobila velké škody na silnicích, mostech a na polní úrodě v částce 50 000 K. 19.7.1907.
- Rovněž 17.8.1913 povodeň v obci způsobila škody na domech, silnicích a polích v K 109 000. 29.7.1914.
- Mobilizační rozkaz vydán, podle kterého byl první mobilizační den určen 4.8.1914.
- Státní převrat, prohlášení samostatnosti čsl. národa. Současně se utvořila tak zvaná Sudetenlandsregierung se sídlem v Opavě. Tato samozvaná vláda zřídila lidové branecké formace, které měly svou odbočku též v nedalekých Hanušovicích, kde také sloužilo několik mužů této obce. 28.10.1918.
- Tohoto dne obsadilo čsl. vojsko Šumperk a též i zdejší obec. Při tomto obsazování se rozprchla lidová obrana v Hanušovicích. 15.12.1918.
- Byl bývalý poslanec zemského sněmu František Röttel rolník ve Vysokém Potoku a v Krumperkách pro rušení veřejného pokoje zatčen, protože agitoval pro připojení k Rakousku. 9.2.1919.
- Byly konány první volby do Národního shromáždění, o týden později do senátu. 18.4.1920.
- Bylo provedeno na území republiky sčítání lidu. Obec Krumperky měla celkem 797 lidí, z toho jen 20 osob české národnosti. Avšak v dřívějších letech byl počet obyvatel vyšší. Na př. v r. 1890 1069 obyvatel, v r. 1900 jen 946 obyvatel, v roce 1910 ještě méně 878 obyvatel. Co bylo příčinou počtu obyvatelstva stále se snižujícího? Byly to důvody existenční. V obci 15.2.1921.

byl dříve značně rozšířen domácí průmysl jako bavění látek, tkaní plátna, řezbářství, výroba punčoch, výroba nitěných knoflíků. Od jich výrobců skupovali podomní obchodníci zboží a obchodovali s ním. Avšak rozmachem továrního průmyslu byla tato domácí výroba ochromena. Domácí manuální výrobci nemohli konkurovat velkovýrobě továrenské, jejíž výrobky byly lacinější. Proto tito domácí výrobci nenacházeli v obci možnost živobytí, se vystěhovali. Pouze výroba nitěných knoflíků po domácku se zde udržela i v době 1. republiky, poněvadž kapitalistická velkovýroba nedokázala vyrábět toto zboží v tak dobré kvalitě.

- 19.1.1929. V hospodářské usedlosti Rudolfa Wintera čp. 42 vyšlehl oheň, který za prudkého větru se přenesl na sousední budovy rolníka Josefa Weisse. Požár zničil budovy a polní úrodu ve stodolách a na půdách uloženou a způsobil škodu 250 000 Kč, která byla pouze z poloviny kryta pojištěním.
- 11.2.1929. Teplota klesla na 40 stupňů pod nulu. Následkem tak kruté zimy a vysokého sněhu pomrzlo mnoho lesní zvěře a ptactva. Rovněž zmrzlo 80 % třešní, všechny stromy vlašských ořechů a mnoho jiných ovocných stromů.
- 12.2.1929. Vznikl požár v budově zdejší školy. Příčinou byl vadný komín. Vyučování 3. třídy se proto konalo v uvolněné místnosti na radnici až do konce školního roku.
- 29.5.1929. Tohoto dne byly obec postižena krupobitím. Polní osení bylo zničeno na 50 %. Orná půda byla na mnoha místech odplavena. Byla způsobena škoda asi 150 000 Kč.
- 1.12.1930. Konalo se sčítání lidu. Obec čítala celkem 726 osob, z toho 21 české národnosti.

- V létě započato s přestavbou staré radnice. Opravy byly dokončeny ještě v tomto roku. 1931.
- Odhalení pomníku padlých vojáků v 1. světové válce. 17.7.1932.
- Byla dostavěna Severomoravská chata a ihned v ní zavedena živnost hostinská. Jest majetkem více občanů, kteří stavbu financovali. Koncese udělena Josefu Winterovi z Podlesí, 56. 1933.
- Abdikace presidenta T.G. Masaryka. Na jeho místo zvolen Dr. Eduard Beneš, který se 18.12.1935 ujal úřadu. 14.12.1935.
- O 11,44 hod. se srazil projíždějící rychlík ve stanici Krumperky s nákladními vozy. Prudkou srážkou utrpělo 6 cestujících zranění. 25.3.1937.
- President republiky Dr. Ed. Beneš při zájezdu na severní Moravu 26.8.1937, projel autem po silnici kolem pily Vlaské, směrem od Hanušovic na Králíky. V obci Vlaské se shromáždili obyvatelé sousedních vesnic v počtu více než 300 osob, aby pozdravili hlavu státu.
- Na zámku v Lánech skončil první prezident Československé republiky T.G. Masaryk. 14.9.1937.
- Byla nařízena všeobecná mobilizace. Vojáci německé národnosti nastoupili asi z 95 % klidně ke svým útvarům. Asi 5 % Němců uprchlo jednak do lesů, jednak překročilo státní hranice do Německa. 23.9.1938.
- Následkem potupného mnichovského diktátu opouští příslušníci četnické stanice a poštovního úřadu obec. Tím začíná evakuace severomoravského pohraničí. Následujícího dne vyklidilo československé vojsko obec a v klidu nerušeně pochodovalo v bojovém pořádku směrem k Raškovu. 4.10.1938.
- Kolem 10 hod. obsadilo německé vojsko obec Krumperky za nadšeného uvítání německého obyvatelstva. 7.10.1938.

Doba Okupace: Z doby okupace nemáme o obci celkem žádných zpráv. Dle výpovědi Adolfa Riedigera-občana německé národnosti- víme jen tolik, že v této době nebylo v obci vůbec žádných Čechů. Starostou obce byl po dobu celé okupace Oto Bender. Byl horlivým příslušníkem nacistické strany. Bydlel v obci na čp. 66, kde jeho otec měl zemědělské hospodářství, obchod se smíšeným zbožím a obchod s nitěnými knoflíky, jež pro něj dělali chudí lidé z obce a z okolí.

Tak rodina Benderova ovládala veškerý život v obci.